

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
КОЛОМИЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЇ

САМОСТІЙНА РОБОТА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова з практикумом

Для спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня “Бакалавр”

Автор:

доц. Русакова О. В.

Затверджено на засіданні кафедри філології

від “__” _____ 201_ р.

Коломия

Самостійна робота
Денна/заочна форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1. Морфеміка української мови		
1	<p>Тема 1. Морфеміка як розділ мовознавчої науки Ознайомитися з працями:</p> <p>1. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. Київ: Наук. думка, 1987. С. 5-19.</p> <p>2. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ: Українська енциклопедія, 2002. 912с.</p> <p>3. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови: Навчальний посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 182с.</p> <p>4. Плющ М.Я. Морфеміка // Плющ М.Я. Граматика української мови: у 2 частинах. Київ: Вища школа, 2005. №1. С. 7 – 19.</p> <p>Тезисно законспектувати (на вибір)</p>	<p>1/1</p> <p>1/1</p> <p>1/2</p> <p>1/2</p>
2	<p>Тема 2. Кореневі та афіксальні морфемі</p> <p>1. У наведених словах визначити кореневі морфемі, їх морфи та аломорфи: <i>учити, вчитель, вчення, навчання; земля, земелька, земляк, підземний, земляний; жати, жну, обжинки.</i></p> <p>2. До поданих слів дібрати однокореневі слова чи граматичні форми, які б містили варіанти морфем: <i>біла, зелене, високі, запишім, ходім, знаємо, малесенький, мріяти, веселити, рятуватися, при звичаюватися.</i> Перевірити за словником: Карпіловська Є.А. та ін. Словник афіксальних морфем української мови. Київ: Наук. думка, 1998. 435с.</p> <p>3. Записати по 5 слів з нульовим суфіксом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - віддієслівні іменники, - відприкметникові іменники, - композитні іменники та прикметники. <p>4. Зробити спрощений морфемний аналіз слів: <i>воркiтливий, злукавлю, восьмикутний, зловживати, напрацюватися, напрацювалися, влітку, холонути, заява, недбальство, по-нашому.</i></p> <p>5. Зробити повний морфемний аналіз слів: <i>зробив, спросоння, пуре, вражаюче, бою, кого-небудь, сутiнь, навчальний, започаткувати, вись, перелiт, вiчно, веселяться, розправа, співаючи, протока, овочекартоплесховище.</i></p> <p>Використати: Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-</p>	<p>8/10</p>

	<p>довідник: у 2 т. К.: Вища школа, 1980-1981.</p> <p>6. У поданих словах (<i>доповідач, пекарня, палій, грузин, заглибокий, дослідний, плакса, крикни, підривник, англієць</i>) виділити афікси, які можуть вступати в синонімічні чи омонімічні зв'язки з іншими морфемами.</p> <p>7. У поданих словах (<i>зайти, ручище, експорт, гіпертонія, пролог, голівонька, закрутити</i>) виділіть афікси, які можуть вступати в антонімічними відношення з іншими морфемами.</p> <p>8. З текстів дитячої художньої літератури виписати okazіоналізми, визначити морфемну будову кожного слова.</p>	
	Змістовий модуль № 2. Словотвір української мови	
3	<p>Тема 3. Словотвір як розділ мовознавчої науки</p> <p>1. Законспектувати: Плющ М.Я. Словотвір // Плющ М.Я. Граматика української мови: у 2 частинах. К.: Вища школа, 2005. №1. С. 20 – 68.</p> <p>2. Опрацювати, підготувати доповідь: Актуальні проблеми українського словотвору: зб. наук. праць / за ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 669 с.</p> <p>3. Скласти власний термінологічний словник з розділу «Словотвір», використовуючи працю: Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260с. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360с.</p> <p>4. Ознайомитися з працею: Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. Ч. І. Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. 404с.</p>	<p>1/1</p> <p>1/1</p> <p>1/2</p> <p>1/2</p>

6	<p>Тема 6. Іменник</p> <p>1. Опрацювати:</p> <p>1. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові: наукове видання. Київ: Радянська школа, 1974. 184 с.</p> <p>2. Дати визначення термінам:</p> <p>іменник, власна назва, онім, апелятив, загальна назва, істота, неістота, конкретний іменник, абстрактний іменник, речовинний іменник, предметний іменник, збірний іменник, одиничний іменник, субстантивація; категорія роду, чоловічий рід, жіночий рід, середній рід, іменники спільного роду, способи вираження граматичного значення роду, варіантні родові форми; граматичне число, двоїна, категорія числа, множина, множинний іменник, однина, одинний іменник; відмінок, категорія відмінка, називний відмінок, родовий відмінок, давальний відмінок, знахідний відмінок, орудний відмінок, місцевий відмінок, кличний відмінок; відміна іменників, відмінкове закінчення, невідмінюваний іменник, тверда група, м'яка група, мішана група.</p> <p>3. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p> <p>4. Морфологічний аналіз іменників.</p>	<p>2/2</p> <p>6/6</p> <p>6/8</p> <p>2/2</p>
7	<p>Тема 7. Прикметник</p> <p>1. Опрацювати:</p> <p>Грищенко А.П. Прикметник в українській мові. Київ: Наукова думка, 1978. 207 с.</p> <p>2. Дати визначення:</p> <p>відносний прикметник, відносно-якісний прикметник, короткий прикметник, нечленний прикметник, членний прикметник, повний прикметник, порядковий прикметник, посесивний прикметник, присвійний прикметник, присвійно-відносний прикметник, якісний прикметник; аналітичні прикметники, звичайний ступінь порівняння, категорія ступенів порівняння, компаратив, морфологізований прикметник, неморфологізований прикметник, м'яка група, найвищий ступінь порівняння, ступені порівняння, суперлатив.</p> <p>3. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p> <p>4. Морфологічний аналіз прикметників.</p>	<p>1/1</p> <p>2/2</p> <p>2/4</p> <p>1/1</p>
8	<p>Тема 8. Числівник</p>	

	<p>1. Опрацювати: Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. Київ: Наукова думка, 1980. 242 с.</p> <p>2. Дати визначення: власне-кількісний числівник, дробовий числівник, збірний числівник, кількісний числівник, неозначено-кількісний числівник, означено-кількісний числівник, порядковий прислівник, числівник, числівниковий займенник.</p> <p>3. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p> <p>4. Морфологічний аналіз числівників.</p>	<p>2/2</p> <p>1/1</p> <p>4/8</p> <p>1/1</p>
9	<p>Тема 9. Займенник</p> <p>1. Опрацювати: Ожоган В. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. Київ, 1997. 230 с.</p> <p>2. Дати визначення: займенник, заперечний займенник, зворотний займенник, категорія особи, неозначений займенник, означальний займенник, особовий займенник, питальний займенник, відносний займенник, присвійний займенник, сполучне слово; прономіналізація.</p> <p>3. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p> <p>4. Морфологічний аналіз займенників.</p>	<p>1/1</p> <p>1/1</p> <p>3/5</p> <p>1/1</p>
Змістовий модуль № 4		
10	<p>Тема 10. Дієслово, його граматичні категорії. Форми дієслова</p> <p>1. Опрацювати: Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ, 1971. 315 с.</p> <p>2. Дати визначення: дієслово, дієвідмінювана дієслівна форма, дієприкметник, дієприслівник; дієслівні форми на -но, -то; інфінітив, недієвідмінювана дієслівна форма, неозначена форма дієслова, неособова форма дієслова, основи дієслова; основа інфінітива; основа теперішнього часу; вид дієслова, доконаний вид, недоконаний вид, суплетивізм; стан дієслова, активний стан, пасивний стан, зворотні дієслова; категорія часу, теперішній час, минулий час, майбутній час, давноминулий час, категорія особи, особове дієслово, особові закінчення дієслова, неособова</p>	<p>28/34</p> <p>3/3</p> <p>3/3</p>

	<p>форма дієслова, неповна особова парадигма, префіксація, суфіксація, конфіскація; дієприкметник, дієприкметниковий зворот, дієприслівник, дієприслівник недоконаного виду, дієприслівник доконаного виду, дієприслівниковий зворот, дієслівні форми на -но (-ено), -то.</p> <p>3. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p> <p>4. Морфологічний аналіз дієслів.</p>	<p>18/24</p> <p>4/4</p>
11	<p>Тема 11. Прислівник</p> <p>1. Дати визначення: прислівник, прислівник мети, прислівник причини, прислівник часу, прислівник місця, означальний прислівник, якісно-означальний прислівник, кількісно-означальний прислівник (прислівник міри або ступеня), прислівник способу дії, порівняльно-уподібнювальний прислівник, обставинний прислівник, повнозначний прислівник (незайменниковий прислівник), неповнозначний прислівник (займенниковий прислівник).</p> <p>2. Виконати вправи з посібника (письмово). Тестування на сайті дистанційного навчання.</p>	<p>2/2</p> <p>6/10</p>
12	<p>Тема 12. Сполучник</p> <p>1. Дати визначення:</p> <p>Сполучник, вторинний сполучник, градаційний сполучник, допустовий сполучник, єднальний сполучник, зіставно-протиставний сполучник, з'ясувальний сполучник, наслідковий сполучник, непохідний сполучник, одиничний сполучник, парний сполучник, первинний сполучник, підрядний сполучник, повторюваний сполучник, порівняльний сполучник, похідний сполучник, пояснювально-уточнювальний сполучник, приєднувальний сполучник, причиновий сполучник, простий сполучник, складений сполучник, складний сполучник, сполучне слово, сполучник мети, сполучник сурядності-підрядності, сурядний сполучник, умовний сполучник, часовий сполучник.</p> <p>2. Виконати вправи з посібника (письмово).</p>	<p>2/2</p> <p>4/8</p>
13	<p>Тема 13. Прийменник</p> <p>1. Дати визначення: прийменник, допустовий прийменник, об'єктний прийменник, означальний прийменник, прийменник способу дії, причиновий прийменник, просторовий прийменник, темпоральний прийменник, умовний прийменник, цільовий прийменник, простий прийменник, складний прийменник,</p>	<p>2/2</p>

	складений прийменник, первинний (непохідний) прийменник, вторинний (похідний) прийменник. 2. Виконати вправи з посібника (письмово).	6/8
14	Тема 14. Частка 1. Дати визначення: Частка, вказівна частка, власне-модальна частка, вторинна частка, заперечна частка, зв'язка, кількісно-означальна частка, модально-вольова частка, непохідна частка, обмежувально-видільна частка, означальна частка, оклична частка, партикуляція, первинна частка, питальна частка, підсилювальна частка, постпозиційна частка, похідна частка, препозиційна частка, словотворча частка, службові слова, стверджувальна частка, суб'єктивна модальність, формотворча частка, фразова частка. 2. Виконати вправи з посібника (письмово).	2/2 4/8
15	Тема 15. Вигук 1. Дати визначення: вигук, вторинний вигук, еквіваленти речення, емоційний вигук, етикетний вигук, звуконаслідувальні слова, імперативний вигук, інтер'єктив, інтер'єктивація, непохідний вигук, ономаіопея, первинний вигук, похідний вигук, словаречення, спонукальний вигук. 2. Виконати вправи з посібника (письмово).	2/2 4/6
	Разом	124/164

Рекомендована література

Базова

Морфеміка. Словотвір

1. Актуальні проблеми українського словотвору: зб. наук. праць / за ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 669 с.
2. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. Київ: Наук. думка, 1987. 211 с.
3. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника (назви осіб чоловічого роду). Київ: КДПІ, 1993. 214 с.
4. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль: Лілея, 1999. 220 с.
5. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1999. 207с.
6. Горпинич В.О. Українська словотвірна деривація. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 190 с.
7. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ: УкрНДІПСК, 1999. 298 с.

8. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови: Навчальний посібник. К.: ІЗМН, 1998. 182 с.
9. Клименко Н.Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 186 с.
10. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. Київ: Наук. думка, 1984. 252 с.
11. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ: УкрДНІПКСЮ, 1998. 162 с.
12. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. Ч. І. Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. 404 с.
13. Морфемна структура слова. Київ: Наук. думка, 1979. 334 с.
14. Плющ М. Я. Морфеміка // Плющ М. Я. Граматика української мови: у 2 частинах. Київ: Вища школа, 2005. Ч. 1. С. 7 – 19.
15. Плющ М.Я. Словотвір // Плющ М.Я. Граматика української мови: у 2 частинах. Київ: Вища школа, 2005. Ч. 1. С. 20 – 68.
16. Словотвір сучасної української літературної мови / за ред. М. А. Жовтобрюха. Київ: Наук. думка, 1979. 406 с.

Морфологія

1. Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. Київ: Наукова думка. 1980. 242 с.
2. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. Київ: Либідь, 1993. 336 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. Київ, 1982. 208 с.
4. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ: Пульсари, 2004. 400 с.
5. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. Київ, 1980. 286 с.
6. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наук.думка, 1988. 256 с.
7. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підручник. Київ: Академія, 2004. 336 с.
8. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. Київ, 1978. 205 с.
9. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа, 2002. 439 с.
10. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк, 1996. 435 с.
11. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
12. Матвіяс І. Г. Іменники в українській мові. Київ, 1974. 184 с.
13. Мойсієнко А. К., Арібжанова І. М. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис: підручник. Київ, 2010.
14. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ, 1971. 315 с.
15. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2009. 430 с.

16. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс. Київ: Вища школа, 2007. 823 с.
17. Ющук І. П. Українська мова: підручник. Київ, 2008. 640 с.

Допоміжна Морфеміка. Словотвір

1. Березенко В.В. Відадвербіальне словотвірне гніздо: структура, семантика, потенціал: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Запоріжжя, 1996. 26с.
2. Бойчук В.М. Типологія внутрішньої форми слова у десубстантивному словотворі: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 1997. 18 с.
3. Валюх З.О. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові: Монографія. Київ, Полтава: АСМІ, 2005. 365 с.
4. Валюх З.О. Типологія словотвірних парадигм іменника в українській мові. Автореф. дис. ... доктора філол. наук. Київ, 2006. 36 с.
5. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ: „Пультарі”, 2004. 400с.
6. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наук. думка, 1998. 256 с.
7. Вінницький В. Про акцентуальний спосіб словотворення // Мовознавство. 2007. №3. С. 12 – 22.
8. Городенська К.Г. Деривація синтаксичних одиниць. Київ: Наук. думка, 1991. 191с.
9. Городенська К.Г., Кравченко М.В. Словотвірна структура слова (відіменні деривати). Київ: Наук. думка, 1981. 199 с.
10. Горпинич В.О. Українська словотвірна дериватологія: навчальний посібник. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 190 с.
11. Грещук В.В., Бачкур Р.О., Джочка І.Ф., Пославська Н.М. Нариси з основоцентричної дериватології / за ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 348 с.
12. Грещук В.В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ: Плай, 1995. 208 с.
13. Гринчишин Д.Т. Явище субстантивзації в українській мові. К.: Наук. думка, 1965. 112 с.
14. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2005. 304 с.
15. Дідівська Л.П., Родніна Л.О. Словотвір, синонімія, стилістика. Київ: Вища школа, 1982. 170 с.
16. Думчак І.М. Унівебація в українській мові. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Івано-Франківськ, 1998. 16 с.
17. Нелюба А.М. Явища економії в словотвірній номінації української мови. Харків: Майдан, 2007. 302с.
18. Русанівський В.М. Структура українського дієслова. Київ: Наук. думка, 1971. 305с.

19. Ципердюк О.Д. Словотвірна парадигма в системі комплексних словотвірних одиниць: Науково-методичний посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2008. 84с.

Довідкова література

1. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260с.
2. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985. 360 с.
3. Етимологічний словник української мови: у 7 т. Т. 1-3. Київ: Наукова думка, 1982 – 1989.
4. Інверсійний словник української мови. Київ: Наук. думка, 1985. 811 с.
5. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ: Українська енциклопедія, 2002. 912с.
6. Карпіловська Є.А. та ін. Словник афіксальних морфем української мови. Київ: Наук. думка, 1998. 435с.
7. Клименко Н.Ф. Як народжується слово. К.: Рад. школа, 1991. 287 с.
8. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П. Шкільний словотвірний словник сучасної української мови. Київ: Наук. думка, 2005. 214 с.
9. Нелюба А., Нелюба С. Лексико-словотвірні інновації (2004 - 2006): Словник. Харків: Майдан, 2007. 144 с.
10. Полюга Л.М. Антонімія морфем // Полюга Л.М. Словник українських синонімів і антонімів. Київ: Довіра, 2007. С. 543 – 569.
11. Полюга Л.М. Морфемний словник. Київ: Рад. школа, 1983. 464 с.
12. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів: Світ, 2001. 448 с.
13. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ: Освіта, 1995. 256 с.
14. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Укр. енциклопедія, 2000. 752 с.
15. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник: у 2 т. Київ: Вища школа, 1980-1981.

Інтернет-ресурси

Словники

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (Словники України)
2. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)
3. <http://r2u.org.ua>; <http://krym.linux.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського)
4. <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
5. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова : Енциклопедія)
6. https://ukr.ed-era.com/4/slovotvir_.html (Словотвір)
7. <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/stv/stv1.htm> (Словотвір української мови)

Інші сайти

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> (Національна бібліотека імені В. Вернадського)
2. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал)

3. <http://pravopys.vlada.kiev.ua> (Інтернет-сторінка, присвячена мовним питанням)
4. <http://chtyvo.org.ua/> (Електронна бібліотека – художня література)